

VALITUS OECD:N TOIMINTAOHJEIDEN NOUDATTAMISTA KOSKEVASSA ASIASSA

ALUSTAVA ARVIOINTI

Osapuolet

Valittaja

Guliyev Jabir Gurban oglu

Valituksen kohteena oleva yritys

Telia Company AB

Valituksen pääasiallinen sisältö

Vaatimukset

Valittaja vaatii rangaistusta ja korvausta Suomen valtiolta ja Telia Company AB:lta, jäljempänä *Telia*.

Perustelut

Valitus koskee Telian toimintaa Azerbaidzanissa. Valituksessa viitataan yksityisasuntojen tuhoamiseen, väkivaltaan ja korruptioon. Valitus liittyyvät Azercell Telecom -yhtiön, jäljempänä *Azercell*, toimitilojen rakentamiseen ja myöhemmin yhtiön myymiseen.

Ensimmäiset tapahtumat ajoittuvat vuoteen 1999 ja korruptiosyytökset yhtiön osakkeiden myymiseen liittyen vuoteen 2018.

Valituksessa ei ole yksilöity mihin OECD:n toimintaohjeiden monikansallisille yrityksille, jäljempänä *OECD:n toimintaohjeet* tai *toimintaohjeet*¹, kohtiin valituksessa viitataan. Valituksessa kuitenkin viitataan toimintaoh-

¹ OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille (2011), <https://bit.ly/2ToA9RY>.

jeiden yleisiä periaatteita koskevaa osioon. Valituksen käsittelyn yhteydessä kansallinen yhteyselin soveltaisi menettelytapohjeidensa mukaisesti tuolloin voimassa olleita OECD:n toimintaohjeita. Vuoden 1999 tapahtumien osalta sovellettaisiin vuoden 1997 toimintaohjeita.

Valittaja on esittänyt valituksensa tueksi seuraavaa todistelua:

- Video about the demolition of our house by the force of democratic Finnish state, Telia Sonera - current Telia company in 1999: https://youtu.be/-bxH2E-z_tA
- Protest action against corruption, money laundering and discrimination against our family by European countries Sweden, the Netherlands, Finland's Telia, Fintur Holdings BV and its subsidiary Azercell in Baku, Azerbaijan on 10.08.2021: <https://youtu.be/omMSj7VgGIU>
- Protest on Children's Day in front of subsidiary Azercell (On June 1, 2021). <https://www.youtube.com/watch?v=KoMpbKWupLI&t=1s>
- Links related to corruption:
 - <https://sverigesradio.se/artikel/6174707>
 - <https://www.reuters.com/article/teliasonera-azerbaijan-idUSL5N0YI34S20150527>
 - <https://www.occrp.org/en/daily/5197-telia-and-azerbaijan-closed-investigation-not-a-green-light-for-future-transacties>
 - <https://www.eff.org/deeplinks/2012/05/swedish-telcom-giant-teliasonera-caught-helping-authoritarian-regimes-spy-its>

OECD:n toimintaohjeiden rikkomista koskevien valitusten käsittelystä

OECD:n toimintaohjeet sisältävät valtioiden hyväksymiä suosituksia monikansallisille yrityksille. Suositukset koostuvat vastuullisuuden periaatteista ja normeista sekä lainsäädännön soveltamisesta kansainvälisessä liiketoiminnassa. Suomi on sitoutunut edistämään OECD:n toimintaohjeiden noudattamista. Toimintaohjeiden tukena toimivat OECD:n jäsenmaiden hallitusten perustamat kansalliset yhteyselimet. Nämä kansalliset yhteyselimet (National Contact Points) tekevät toimintaohjeita tunnetuksi ja soveltavat niitä. Kansalliset yhteyselimet toimivat myös välittäjä- ja sovitteluforumina toimintaohjeiden soveltamisessa.

OECD:n toimintaohjeita koskevalla valituksella (toimintaohjeissa "yksittäistapaus") jokin taho haluaa selvittää, onko monikansallinen yritys toiminut toimintaohjeiden mukaisesti. Tällaisen valituksen käsittelee Suomessa kansallisena yhteyselimenä työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä yhteiskunta- ja yritys vastuun neuvottelukunnan kanssa (valtioneuvoston asetus 591/2008). Neuvottelukunta lausuu ministeriön pyynnöstä näkemyksensä siitä, onko yritys toiminut toimintaohjeiden mukaisesti.

Valituksen saavuttua työ- ja elinkeinoministeriöön, kansallinen yhteyselin arvioi aluksi, otetaanko valitus tarkempaan käsittelyyn tekemällä asiasta alustavan arvioinnin (ns. "initial assessment").

Alustavaa arviointia koskeva ratkaisu

Selvitettävät kysymykset

OECD:n toimintaohjeiden menettelytapohjeiden selitysosana s. 60 ja kansallisen OECD:n toimintaohjeita koskevien valitusten menettelytapakuvauksen mukaan alustavassa arvioinnissa selvitetään

- onko Suomen kansallinen yhteyselin asianmukainen taho tutkimaan valituksen;
- kuka on osapuolena ja mitkä ovat sen edut kyseisessä asiassa;
- onko asia todellinen ja perusteltu;
- näyttääkö yrityksen toiminnan ja esiin nostetun asian välillä olevan yhteyttä;
- liittyvätkö sovellettava lainsäädäntö ja menettelytavat, mukaan lukien oikeuden päätökset, asiaan;
- miten vastaavia kysymyksiä on käsitelty tai käsitellään muissa kotimaisissa tai kansainvälisissä elimissä; ja
- palvelisiko yksittäistapauksen käsittely OECD:n toimintaohjeiden tarkoitusta ja tehokasta soveltamista.

Kysymysten arviointi

Alustavassa arvioissa on ensiksi arvioitava, onko Suomen kansallinen yhteyselin asianmukainen taho tutkimaan valituksen ja selvittämään asiaa tarkemmin.

OECD:n toimintaohjeissa ei määritellä tarkasti, miten kansallisten yhteyselinten toimivalta kussakin tapauksessa määräytyy. OECD:n toimintaohjeiden s. 60 mukaan yleensä asiat käsittelee sen maan kansallinen yhteyselin, missä ne tulevat esille. Valituksessa kuvatut tapahtumat sijoittuvat Azerbaidzaniin. Suomen kansallinen yhteyselin on toistaiseksi tutkinut valituksia, joissa valituksella on ollut liittymäpinta Suomeen yhtiön kotipaikan kautta.

Valitus on kohdistettu Telian ja Telian tytäryhtiö Azercellin toimintaa vastaan. Telian suurin omistaja on Ruotsin valtio. Telia on fuusioitunut suomalaisen Soneran kanssa vuonna 2002 eikä Soneraa ole enää olemassa itsenäisenä yrityksenä. Suomen valtion sijoitusyhtiö Solidium on luopunut Telian omistuksista kokonaan helmikuussa 2018.

Azercellin omistusrakennetta on selvitetty seuraavasti:

- Azercellin on perustanut Turkcellin paikallinen tytäryhtiö Azertel yhdessä Azerbaidzanin hallituksen kanssa vuonna 1996.
- Turkcellin ovat perustaneet Sonera, Ericsson ja Cukurova vuonna 1993.
- Telia on omistanut Turkcellin osakkeita Turkcell Holdingin kautta, mutta myynyt ne pois.
- Azercell on vuonna 2000 siirtynyt osittain Finturin omistukseen.
- Fintur on Hollannissa rekisteröity holdingyhtiö, jonka ovat aikanaan omistaneet Turkcell, Sonera ja Cukurova.
- Telia on ostanut Soneran vuonna 2002 ja tullut näin Azercellin omistajaksi.
- Telia on myynyt osuutensa Azercellistä vuonna 2018.
- Fintur on siirtynyt kokonaan Telian omistukseen vuonna 2019.

Kansallinen yhteyselin arvioi, että asiassa on hyvin vähän liittymäpintaa suomalaiseseen tai Suomesta käsin toimivaan yritykseen. Ruotsalaista yritystä Teliaa koskevaa asiaa ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä Suomen kansallisessa yhteyselimessä.

Sonera on ollut mukana Azercellin perustamisessa turkkilaisen teleyhtiö Turkcellin omistusosuuden kautta, mutta on lakannut itsenäisenä yhtiönä fuusioituessaan Telian kanssa vuonna 2002. Asiaa voitaisiin vuoden 1999 tapahtumien osalta lähtökohtaisesti käsitellä Suomen kansallisessa yhteyselimessä, jos Sonera olisi vielä olemassa itsenäisenä suomalaisena yhtiönä.

Koska Soneraa ei ole enää olemassa, asiaan ei liity suomalaista tai Suomesta käsin toimivaa yhtiötä, joten Suomen kansallista yhteyselinä ei voida pitää asianmukaisena tahona käsittelemään valitusta.

Valituksen arviointia hankaloittaa se, että siitä ei käy ilmi mihin OECD:n toimintaohjeiden kohtiin valitus perustuisi. Asian tarkempi selvittäminen alustavaa arvioita varten edellyttäisi valituksen täydentämistä vähintäänkin näiltä osin. Asiassa huomattava, että vuoden 1999 tapahtumiin sovellettaisiin tällöin voimassa olleita OECD:n toimintaohjeita.

Koska Suomen kansallinen yhteyselin ei vaikuttaisi olevan asianmukainen taho käsittelemään valitusta, ei näihin selvitystoimenpiteisiin ole ryhdytty.

Kansallinen yhteyselin on ollut asian käsittelyn aikana yhteydessä Teliaan. Telialta ei kuitenkaan ole pyydetty lausuntoa asiasta, sillä ensin on selvitetty, onko Suomen kansallinen yhteyselin ylipäätään asianmukainen taho käsittelemään valitusta. Käsittelyn aikana on oltu yhteydessä Ruotsin kansalliseen yhteyselimeen.

Osapuolten kommentit alustavan arvion luonnoksen johdosta

Ennen alustavaa arvioita koskevan päätöksen antamista kansallinen yhteyselin on toimittanut luonnoksen alustavaksi arvioksi osapuolille kommentoitavaksi OECD:n toimintaohjeiden toimenpanoa koskevan selitysoosan 36 kohdan (s. 62) mukaisesti.

Valittaja on kommentissaan uudistanut valituksensa sisällön ja ilmoittanut valituksensa koskevan OECD:n toimintaohjeiden osia I (käsitteet ja periaatteet), II (yleiset periaatteet), III (yritystoimintaa koskevien tietojen ilmoittaminen), IV (ihmisoikeudet), VII (lahjonnan, lahjusvaatimusten ja kiristyksen torjunta) ja XI (Verotus).

Telia ei ole kommentoinut päätösluonnosta.

Päätökseen ei tehty muutoksia kommenttien johdosta, sillä kansallinen yhteyselin on arviossaan katsonut, että se ei ole asianmukainen taho käsittelemään valitusta tarkemmin.

Loppuputulos

Kansallinen yhteyselin ei ota valitusta tarkemmin tutkittavaksi.

Tuula Haatainen
Työministeri

Sami Teräväinen
Hallitussihteeri

